

Institutiones Canonicæ Sive Ius Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

V. De Ob- & Subreptione Rescriptorum, commissa dolô vel errore
impetrantis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

Demum, nullò vacationis modò expressò, omnem vacandi modum intelligi & gratiam subsistere, idem cenetur cum Menochio n. 100. præterquam si impetratur rescriptum gratiæ. Si neutri, vel pro confirmatione obtainenda præsentetur decretum electionis; his enim casibus modum necessariò exprimendum uterque docet.

Quoad jus alteri competens, ad excludendam subreptionem, exprimendum in literis est jus alteri competens ex collatione ipsi absenti & ignorantis facta, ex nominatione, electione, acceptione, vel præsentatione, citr. Felinus n. 5. & Menochius n. 138. Et 149. quod Papa jus alteri competens tollere eive derogare velle non creditur, nisi exprimat, adjectâ clausulâ. Non obstante collatione, electione, præsentatione alteris facta: quam etiam clausulam in dubio de ea, qua jure invalida est, accipiendo monet cit. Palao n. 23. Hinc certè rescripta, quæ à Papa aliòve Principe emanant, tacitè semper continent clausulam, Salvo jure alterius, itaque exaudienda sunt, ut jus tertii salvum & illasum conferent, c. Supereo 14. junctâ Glossa V. Intentionis de Offic. deleg. & l. Prator ait 2. §. 16. ff. Nequid in loco publ. Gaill. Lib. 2. observat. 58. n. 4.

Præterea exprimenda est possessio 72. colorata, in qua, à legitimo collatore accepta & non notoriè irrita, alias est, c. Cum nostris 6. de Concess. preb. Imò & sola beneficii detentio per aliquod tempus retenta: secus rescriptum subreptitium & irritum est, citr. Felin. n. 32. Et 33. Selua n. 33. Et 35. & Menoch. n. 139. Et 147. Nisi inlertam habeat clausulam Vocatis vocandis vel Amoto quolibet illicito detentore; quia rescripto tali clausula munita coloratam possessionem & detentionem, si quæ est, examinandam supponitur; cum executioni

mandari nequeat: nisi possessor vel detentor citetur, & de ipsis iure cognoscatur, cit. Menoch. n. 141. & Palao n. 30.

Denique mentio facienda est rescripti primi, super beneficio ab alio impetrati: sicut & litis seu processus super illo pendentis, & secutæ ad beneficium receptionis cit. Felin. in c. Ceterum 3, an. 3. & Menoch. n. 148.

Illud tamen cum Felino in c. Inno. 7. fra cit. n. 25. Coroll. 25. cit. Selua q. 12. n. 56. & Menoch. n. 153. notandum est, hactenus de beneficiis Ob- & Subreptiti impetratis traditorum pleraque locum tantum habere in rebus scriptis seu literis beneficialibus à Papa ejusve Legato impetratis. Cum vero à locorum Ordinariis impetrantur, hoc ipsis; quod istis notæ esse præsumuntur qualitates beneficiorum & clericorum ea potentium, non ita necessarium esse, qualitates relatas omnes explicari.

ARTICULUS. V.

De Ob- & Subreptione Rescriptorum, commissa dolô & errore impetrantis.

S U M M A R I U M.

75. Ob- & Subreptio diversimodè committitur.
 76. Distinctio notabilis inter eam dolò;
 77. Et errore commissam.
 78. Quæ exemplò declaratur:
 79. Et locum etiam habet in rescriptis Gratiae,
 80. Quando ea impetrantur veritatis reticentia dolosa:
 81. Imò & non dolosa, si veritate cognita Papa non rescripsisset:
 82. Si nihilominus rescripsisset, veri reticentia non dolosa Gratia litteras vitiari, aliqui negant.
83. Veri-

83. Verisimilius alii affirman. 84. Vitium unius partis afficit reliquas : 85. Nisi sint separatae. 86. Falitate causa unius ex duabus dis- junctivae, 87. Et collectivae allegatis rescriptum non vitiatur. 88. Motus proprius non tollit obreptionem : 89. Sed subreptionem : 90. Nisi prejudicium tertii vel inbabili- litas reticeatur.

75. **L**itteræ Apostolicæ narratione falsitatis aut veritatis, de jure vel Con- fuetudine seu Stylo Curiæ exprimendæ, reticentia ob-vel subrep- titia non eodem semper modo evadunt; aliquando enim id dolō imperant, ali- quando & frequenter ejusdem simplicita & ignorantia contingit. Unde Dubium nascitur, an rescripta ex ob vel subreptione vitijsa sint, quomo- docunque expresa falsitas aut veritas sit suppressa. Cujus resolutio desumenda est ex famoso Rescripto Innocentij III. c. Super literis 20. distinguens, an id ac- cederet per fraudem vel malitiam, quo casu rescripta vitiari ait, disertis verbis, In sue perversitatis penam nullum ex illis commodum consequatur, juxta anterius rescriptum c. Sedes 15. relatum: quod ab eodem talis, tanquam mendax precursor, penitus carere jubetur impetratis, ex ju- sta & solenni ratione; quod vi rescripti fraus & dolus ei non debeat patrocinari.

77. An vero acciderit per ignorantiam aut simplicitatem: quo casu subdividuntur; vel enim suppressa veritas aut expresa falsitas est talis, ut ea cognitâ Papa qui- dem rescriptum concessurus, at non in expressa, sed communi solùm forma fuisset? & tum, licet non secundum expres- sam, tamen secundum formam ordina-

riam sive jus commune procedi à delegato potest: vel ea cognitâ Papa rescripturus non fuisset? & tum rescriptum omnino vitiatur, ut delegatus, cui litteræ inscrip- tæ sunt, sub vel obreptione cognitâ, vi earum ulterius procedere non possit, ut in c. cit. communiter tradunt DD.

Hanc distinctionem, à DD. quidem 78. receptam, sed admodum intricatam Pa- normit. in c. Super literis cit. n. 2. clariorem reddit exempli Titii, contra de- bitorem suum à Papa literas impetrantis, falso-allegatâ patriæ sua Consuetudinē & de plano, judiciario Ordine non accu- ratè observato, procedatur. Quo casu delegatus iudex, si Consuetudinem sci- enter & malitiosè allegatam esse intelli- gat, juxta priorem distinctionis partem in causa cognitione procedere non debet; Ut mendax precursor penitus careat impe- tratis. Si vero, eam per ignorantiam & simplicitatem allegatam cognoscat, se- cundum posteriorem distinctionis partem de causa quidem, sed servato ordine ju- dicario, non summarie & de plano, co- gnoscere potest: Nisi Papa causam verè propositum delegaturus omnino non fu- isset; hoc enim casu delegatus ab ejus cog- nitione omnino abstinere debet, propter defectum consensû Papæ, causam non omnino absolute, sed sub tacita condi- tione Si preces veritate nitantur, com- mittentis. Unde

Dubium secundò oritur, an c. Su- 79. per literis cit. proditæ distinctioni etiam in Beneficiis & ceteris Gratiae rescriptis sit locus. Quod, licet primo intuitu negandum videatur; quod ejus dispo- sitio penalitæ; ac proinde à litteris Justi- tiae ad Gratiae rescripta non sit trahenda arg. Reg. Odia 17. in 6. Illam tamen etiam his applicandam, communiter vo- lunt Interpp. & ceteri DD. eâ præcipue permo-

permoti ratione; quod rescripta Gratiae, praesertim ea, que super beneficiis obtinendis impetrantur, cum sint ambivola, c. Quamvis 5. de Prabend. in 6. ut etiam, quibus conceduntur dispensationes & privilegia, cum ferè Juris sint relaxations, magis odiosa sint, quam ea, quæ lites concernunt: & ab obvel subreptione magis illa, quam ista inficiantur; cum, ut n. 37. & 38. dictum est, Gratia irrita ipso Jure: Justitia verò rescripta irritanda sint ope exceptionis. Accedit; quod distinctio illa fundetur in Principiis rescriptentis intentione; ac proinde ferè observanda eset, etiam si c. Super literis cit. expressa non fuisset. Ita in c. cit. Panormit. n. 2. Felinus n. 1. Beroius n. 13. Laiman n. 4. & Fagnanus n. 13. & 22. Quibus ceteri DD. passim suffragantur.

30. Verum dubitationis ita resolutæ ratio de gratiæ rescripto, per obvel subreptionem dolosam impetrato: non etiam de eo, quod per obvel subreptionem ex simplicitate vel ignorantia provenientem impetratum est, procedit; quia, ut dictum, obvel subreptionis vitiò magis gratiæ quam Justitiæ rescripta afficiuntur. Unde

31. Dubium tertio & subtilis controversia est, an, sicut Justitia, sic etiam Gratia rescripta non vitiantur, quando ex impetrantis simplicitate vel ignorantia proveniente narratione falsitatis aut veritatis reticentia sunt impetrata. Non quidem, si Papa cognita veritate gratiæ literas concessurus non fuisset; hoc enim casu gratiam propter defectum voluntatis in concedente non subsistere, omnes facile concedunt. Sed casu, quo Papa veritate cognita gratiæ concessurus nihilominus fuisset; hoc enim casu ejusmodi non dolosâ expressione falsi veriæ reticentia gratiæ literas non vitari & af-

fici, cum Panormit. inc. Super literis cit. n. 5. Felino ibidem n. 2. Caſſadoro decisi. 12. de Prab. & dignit. n. 15. & alii sustinent Engel ad hanc Rubr. n. 12. & Fagnanus in c. cit. à n. 54. in eam rem allegans plures decisiones Rota, preferunt in una Senensi pro valido habentis rescriptum ad Thesaurarium sive Sacrificium, impetratam sub nomine Dignitatis: licet illam Officium duntaxat, non Dignitatem esse, postea fuerit compertum. Quibus sua Opinionis benignitatem citt. Interpp. ac DD. suadent Jure & Ratione: & ex illo allegant c. Gratia 7 hic in b. & c. Si pro clericis 8. de Prabend. in 6. ex quorum textuum prioris decisione gratiæ literas non initit ac vitiat reticentia beneficii, quod impetranti, absenti & ignoranti, ab Episcopo fuit collatum; quod Papa, si collationem ita factam scivisset, nihilominus, licet alio modo, fuisset rescripturus: posteriori verò reticentia defectus Ordinum literas beneficiales non vitiat, si, qui eas impetravit, Ordines in beneficio requisitos intra tempora jure statuta suscipere possit. Rationem reddunt; quia expressio falsitatis & veritatis reticentia non dolosa, sive commissa per simplicitatem & ignorantiam, id solùm vitiat, quod cauſat, c. Super literis cit. quò ita facta veritatis reticentia cō solūm casu literas vitiare affectur, quò Papa cognita veritate rescripturus non fuisset. Cui Regule in Gratia quoque literis locum esse, defumitur ex c. Dudum 14. de Prabend. in 6. cuius §. Considerantes quoq; Bonifacius VIII. rescriptum beneficiale per veritatis reticentiam, ex ignorantia provenientem impetratum, pro valido habens rationem eam reddit; Quid expostio Nobis de predicta potestate Episcopi gratiosas literas nihilominus daremus. Cum ergo expositio talitatis & veritatis reticentia co-

casu, quō Papa cognita veritate gratiæ re- scriptum concessurus nihilominus fuisset, gratiæ rescripti causa non sit, eo casu nondoloſa expressio falso & veri reticentia A- postolicum rescriptum non vitiabit.

Dissentient tamen, & rescripta gratiæ cujusvis falsitatis, rationem cauſa finalis habentis, narratione & veritatis, de jure communi vel Stylo Curiæ si subſtituuntur, reticentia affici ac vitiari, cum Glosa inc. Si motu cit. V. Taceatur Archidiacono in c. cit. n. 2. Decio inc. Super literis cit. n. 18. & alii docent Menoch. de Arbitr. casu 201. n. 27. Gutierrez Q. Canon. Lib. 2. cap. 15. n. 38. & 51. Sanchez Lib. 8. de Matrim. disp. 21. n. 14. alii DD. cit. & Pirrhing ad hanc Rubr. n. 241. in fine. Moventur etiam ipſi Jure & Ratione: & ex illo præcipue allegant c. Si motu cit. Et, Suscepturn 6. bīc in 6. quorum locorum illō beneficii, quantumcumq; modici ante obtenti, reticentia gratiæ rescriptum non motu proprio, sed ad instantiam concessum vitiari, aſcritur indiscriminatim: istō ſive c. Suscepturn cit. rescriptum ad beneficium, quod vacare dicebatur per resignationem, imperanti non prodeſt, ſi beneficium vacarit per obi- tum beneficiari, ante resignationem per- fectam decadentis. Rationem reddit; quōd tali caſu deſideretur aiquid de communi Jure vel Consuetudine feu stylo Curiæ pertinens ad rescripti formam juxta dicta n. 69, quæ cūm eſt rei det, ea de- ficiente auctu Jure non ſubſtit, c. Cum dilecta 22. juncta Glosa p. Irritum & I. Julianus 9. §. 3 ff. Ad exhibend.

Ex duabus his Opinionibus priori ac benigniori, ſpectato Jure, præferen- dam exiftimo poſteriorem: cui non obſcurè deferunt assertores prioris, dum iſtam restringunt ad reticentiam qualita- & circumſtantiarum, quas neque

ex communis Juris diſpoſitione, neque ex Stylo Curiæ exprimi eſt neceſſe: & de Jure vel stylo illo exprimendorum reti- centiā non dolofā, ſive per simplicita- tem & ignorantiam faclā, gratiæ rescripta vitiari concedunt; quantumvis Papa reſcripturus nihilominus fuisset cognitā veritate, ut volunt, & c. Si motu cit. diſpoſitionem ſibi objecṭam accipiunt cit. Felin. n. 2. limit. 1. Fagnanus n. 58. & Engel n. 12. cit.

Neque gratiæ rescripta, qualitatum & circumſtantiarum de Jure vel Stylo illo exprimendarum, reticentia non do- loſa impetrata generatim, quoties Papa veritate cognita reſcripturus nihilominus fuisset, ſubſtitere evincit textus c. Sigra- tia cit. quia in iſtius caſu per ignoran- tiā inculpatam ſuppreſia non fuſt qualita- tas aut circumſtancia, ex communis Juris diſpoſitione vel curiæ stylo neceſſariò ex- primenda; cū ex collatione ab Epifcopo po- facta abſenti & ignorantī huic nihil peni- tus juris abſoluti in beneficio acquiſitum fit: ſed juris in iſto per acceptationem acquirendi ſolummodo habuerit facultatem, c. Si tibi abſenti 17. de Prabend. in 6. cuiusmodi facultatis mentionem in gratiæ rescriptis fieri neque commune Jus neque ſtylus Curiæ requirit, Berojus in c. Super literis cit. leſt. 1. n. 42. cit. Sanchez n. 60. in fine, Laiman in c. Gratia cit. n. 1. & Pirrhing ad hanc Rubr. n. 71.

Simili modō in caſt. c. Si pro clericis cit. defectu Ordinis, in beneficiato re- quisiti, in gratiæ rescriptis exprimi, de Ju- re vel Curiæ ſtylo neceſſe nou eft; cūm in clericō de beneficio providendo ſolum- modo exigatur, ut Ordinem ſuſcipiat intra annum, c. Licet 14. juncta Glosa V. Annum de Elec̄t. in 6. & Clement. 2. de Aſſat. & qualit. Alia ratio eft clericatū & xatū; cūm enim ille & iſta com- muni Jure exigantur, c. Ex literis 6. de

Transact. &c. Si eo tempore g. hic in b. eorum defectum exprimi, necesse est, ut rescriptum gratia subreptionis vitiō non labore, Glosa in c. Si pro clericis cit. V. De defectu Ordinum, ubi Anchoran, not. 3. & Pirching ad Rubr. de Prebend. n. 104. not. 3.

Non magis quād textus urget Ratio; quia veritatis, ex communis Juris dispositione vel Curiæ stylo necessariō exprimenda reticentia, sive per fraudem & malitiam sive per simplicitatem aut ignorantiam fiat, cauſat defectum formæ, ejusmodi veritatem exprimi exposcentis, iuxta dicta n. 47. formæ autem defectus rescripti & cuiusvis actus, cuius forma est, nullitatem inducit, c. Cūm dilecta &l. Julianus 9. §. 3. cit.

Ipsa etiam Rotæ pro rescripti valore allegatae deciso non aversatur; quia in istius casu falsa expressio Dignitatis non fuit causa induciva gratiæ; cūm Papa conferre intenderit Thesaurariam: & hanc, si Officium nominata fuisset, æquè & facilius concessisset: & dignitatis nomen expressum non fuerit cauſa taxationis seu determinationis gratiæ, ut vacatio per resignationem, c. Suscepturn cit. & qualitas præbendæ c. Si cui de non Sacerdotali 27. de Præbend. in b. Sed cauſa solius demonstrationis Thesaurariæ, quam Papa conferre intendit: falsa autem demonstratio, quando de re constat, non vitiat ejus concessionem, l. Demonstratio 17. pr. & §. 1. Si falsa 33. pr. ff. de Condit. & demonstr. & §. Si quidem 29. Instit. de Legat. ut dictum n. 44. Panormit. in c. Super literis cit. n. 6. & Laiman, in c. Significante 34. n. 3. §. Ex dictis.

84. Dubium quartò est, an rescriptum propter ob- vel subreptionem, commissam in una parte, vitietur quoad omnes? in quo, si partes inter se sint connexæ, & ad unum finem tendant, vg. si illegitimus impetrat rescriptum ad Ordines & bene-

ficiū curatum, una parte propter malitiam exp̄ressionem falsi aut suppressio- nem veri vitiā, etiam alteram corrue, convenit inter plerosque, propter sc. cit. Gonzalez in c. Super literis cit. n. 6.

Quod omnes etiam non connexas parti- tes rescriptum vitiari: & propter ob- reptionem, commissam circa votum, re- scriptum etiam quoad beneficium iisdem literis impetratum vitiari, exigit Pa- normit. cit. n. 2. Sed verius id quoad hoc valere, cum Decio in c. cit. n. 7. §. 8. docet Sanchez cit. disp. 21. n. 71. & re- tē desumit ex c. Si eo tempore g. in b. u- bi literæ impetratae ad beneficium cum cura vel sine cura, tacito defectu atatis ad curatum insufficientis, eti propterea invalidæ sint quoad curatum, valere tamen asserunt quoad beneficium simplex: si precator sive impetrans ad hoc atatem habuit sufficientem.

Neque dicas illius c. decisionem in- telligandam de subreptione, commissa per ignorantiam; quia ejus textus gene- ralis est, & inter subreptionem, dolo vel simplicitate admissam, non distinguit. Ratio est partim; quia literæ, conti- nentes duas partes omnino diversas, sunt virtualiter duo rescripta, ut locus sit Re- gula, Utile per inutile non vitiatur, que est 37. in b. partim vero; quia irritatio rescripti quoad partem, circa quam talitas commissa non est, habet rationem poenæ, ut patet ex verbis, in pveritatiā pœnam; ac proinde strictè interpretanda & ad partes non connexas, atque ad di- versum finem tendentes non est exten- denda, arg. Odia cit.

Dubium est quintò, an rescriptum omnino vitetur, si ex duabus causis alle- gatis una vera, altera falsa & dolō sit ex- presa. Non quidem, si cauſa allegata sint disjunctivæ; quia hoc casu sufficit al- teram esse veram, ut colligitur ex c. In- terca.

- ter ceteras 4. hic & Reg. In alternativis 87. 70. in 6. Sed quando allegantur copulativè; hoc enim casu dubitandi ratio obvia est; quia propositio & narratio collectiva vera non est, nisi ut affirmantur, se habeant omnes ejus partes. *Si quis ita 129. ff. de V. O. & §. Si plures 6. Inst. de Hared. inst.* Nihilominus probabilitus est, rescriptum non vitari, quando ea vera est causa, quā nititur rescriptum, alterius fallitatem non obstante. Niti autem causa aliquā, si aliud non exprimatur, Rescriptum cenfetur, quando ea de Jure vel Confuetudine seu CuriæStylo habetur pro sufficiente ad gratiam rescripto concedendam. Rationem reddit Mascalus de Probat. conclus. 325. n. 3. quid ex una, cum copulativè narrantur plura, quæ de Jure necessaria non sunt, propositio copulativa resolvatur in disjunctivam, arg. L. Sepe 53. ff. de V. S. ex altera verò parte, cum disjunctivè narrantur duæ causæ, sufficiat alteram esse veram, ut rescriptum subreptitum non sit, ut cum Glossa in c. Ex parte 2. V. Et perpetuus & Felino in c. cit. n. 3. docent Gutierez Q. Q. Canon. Lib. 2. cap. 15. n. 62. & cit. Sanchez n. 44. Unde corrigit ratio dubitandi: & clausula, *Si process veritate nitantur*, de causa finali & ad rescribendum inducente, intelligenda est, ut idem monet.
88. Dubium sextò est, an sub. vel obreptionis vitiū tollat clausula, *Motu proprio*. In quo Glossa in c. Si motu 23. V. Modicum de Prabend. in 6. rectè distinguunt inter tacentem & mentientem; quia motus proprius, licet non tollat vitiū Obreptionis, commissum per narrationem falsi, vg. si beneficium, quod curatum est, vocetur simplex, aut falso ejus valor exprimatur, ut cum Felino in c. Ad aures 8. n. 9. Decio ibid. n. 32. Sylvestro V. Rescriptum q. 6. &
- aliis docent Menoch cit. casu 201. n. 83. & cit. Sanchez n. 52. tollit tamen subreptionem, commissum per reticentiam 89. alicujus veritatis, de Jure vel Confuetudine exprimenda: ut aliter, si gratia merè ad instantiam partis concessa fuisset, non valeret, vg. si dignitatem vel beneficium curatum impetrans reticeat beneficium tenue, quod haberet, ut ex e. *Si motu 23. cit. & Clement. Si Romanus 4. de Prebend.* deflumunt DD. cit. Ratio dispartitis est; quia priori casu præsumitur gratia concessa contra intentionem Papæ: non etiam posteriori; cum Papa ad gratiam motu proprio concedendā inductus esse censeatur à causa expresa, si que consensum suum alligasse: non etiam à veritate suppressa, quā expressa, an gratia concedenda vel neganda fuisset, non constat, cit. Sanchez n. 52. quocum tamen
- Excipiendi sunt tres casus: & pri- 90. mò quidem is, quō veritas, per reticentiam dissimulata, respicit Jus tertii, cui rescripto præjudicatur, vg. si reticeatur, quodd beneficium sit eleclivum, patronatum, unitum; quia motus proprius jus quæsumum in re atque etiam ad rem non tollit, cit. Panormit. n. 5. & Pe- linus n. 80. Secundò, quō tacendo suppressa est inhabilitas concernens personam, vg. irregularitas: in qua, rescripto Beneficium suppressa, non dispensatur, etiamsi motu proprio emanarit, Ita cum Glossa in Clement. cit. V. validam, Anchorano ibid n. 2. & aliis Interpp. docent cit. Menoch. n. 81. & 82. & Sanchez n. 49. Tertiò, si qualitas beneficio intrinseca reticeatur, cit. Panor- mit. n. 3. & Menoch. n. 80.

